

מדעי-הרוח הם לא עסקי-אוויר

לימודי פילוסופיה, היסטוריה, אמנויות וחינוך הם העתיד האמיתי של המדינה, דווקא בעידן הקפיטליזם והפאשיזם גלעד פדבה

 שלחו להדפסה

הומאניות

בחלק לא-קטן מהפקולטות ובתי הספר למדעי הרוח, האמנויות והמכללות לחינוך מנהלים בשנים האחרונות קרב-מאסף, קרב אחרון ומדמם במאבק על המשך-קיומם. חוגים שלמים נסגרים או מאוחדים, מרצים מפוטרים או משרתם מקוצצת ומורים מן החוץ מושלכים בקלילות מהמערכת עקב מיעוט תלמידים ותקציבים. לעומתם, בתי-ספר עם שמות "גבריים", תכליתיים, שיווקיים ומכווני-מטרה כמו "ממשל", "מדיניות", "מינהל" ו"עסקים" הנקראים (או ייקראו בקרוב), על שמם של גברים עתירי הון וצניעות, עולים ומשגשים.

גלעד פדבה

ג'ונגל ההיצע והביקוש של החינוך המופרט מייצר דורות של תלמידים מסוג חדש, חלקם דווקא בעלי ערכים (תחרותיות ממארת, קפיטליזם חסר-בושה, דארוויניזם חברתי), אידיאלים (להתעשר, להביס, להאביס), אישיות (כוחנית), והשקפת עולם סדורה (הכסף כמניע מרכזי וכאמת-מידה יחידה להצלחה).

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

 לחצו להקטין את הטקסט

במקום בו נפש-האדם מתורגמת למזומנים, ואנושיות וחמלה נדרסות לטובת תועבות טלוויזיוניות כמו "האח הגדול" ו"המרזח למיליון", יש דווקא חשיבות מיוחדת לקלאסיקות כמו "המשתה" של [אפלטון](#), "הקומדיה האלוהית" של [דנטה](#), [האיליאדה והאודיסיאה](#) של [הומר](#), "הכניסיני" של [חיים נחמן ביאליק](#), דיוקן עצמי של [ואן גוך](#) או "דולי סיטי" של אורלי קסטל בלום.

באוניברסיטאות רבות בארה"ב, למשל, סטודנטים לרפואה יכולים, ואף מקבלים עידוד, ללמוד תואר ראשון בספרדית, לימודים קלאסיים, פילוסופיה או קולנוע, ורק לאחר מכן ממשכים לתארים מתקדמים בתחומי הרפואה. באופן כזה, מערכת ההשכלה הגבוהה האמריקנית מייצרת לא רק רופאים מיומנים, עתירי ידע מקצועי ומיומנות טכנית גבוהה, אלא גם דוקטורים רחבי-אופקים, בעלי תפיסת עולם רחבה, הבנה מעמיקה יותר של אנשים, תרבויות, מורשת וסביבה.

לעומת זאת, בישראל, קורסי-העשרה בפקולטות להנדסה, למשל, הם הסובלים ראשונים מקיצוצים קשים עד היעלמותם המוחלטת, מתוך מחשבה שמהנדסים יכולים לוותר על ידע כללי, העשרה תרבותית וראיה מושכלת של העולם הרחב, ודי אם ישכילו בתחום עיסוקם המקצועי בלבד. בעידן בו פקולטות רבות נאנקות תחת ההתאכזרות התקציבית, ההשכלה הכללית היא הראשונה להיעלם.

בצרפת תלמידי תיכון נבחנים בבגרות בלימודי פילוסופיה. בוגר-תיכון צרפתי ממוצע יודע לא-מעט על חזון "המדינה" של אפלטון, הרציונליזם של [רנה דיקרט](#), האמפיריציזם של [דיוויד יום](#), האמנה החברתית של [ז'אן ז'אק רוסו](#) וה"לווייתן" של [תומס הובס](#). השכלה פילוסופית אינה נחשבת כמותרות אלא כידע בסיסי, העשוי לפתוח את האדם אל העולם, להקנות לו כישורי מחשבה ושיקול-דעת, הבנה מעמיקה יותר של החיים ואף הצלחה רבה יותר בדרכו

המקצועית.

לעומת זאת, בישראל נערכו בזמנו הגרלות(!) שקבעו באיזה תחומי-ידע ייבחנו התלמידים בבגרות, ואיזה תחומי-ידע ייחשבו בעיניהם משניים וזניחים. זהו עידן בו אוצרות-תרבות נבזזים והופכים ללוטו-טוטו. אתה יודע מה תהייה התוצאה? בוא תעשה מזה כסף.

במערכת חינוך טובה יותר, תלמידים יבינו שההיסטוריה (his-story) היא בעצם הסיפור של העולם, הפילוסופיה היא הסיפור של קיומנו, האמנות היא הסיפור של כל אחד מאיתנו והחינוך הוא העתיד של כולנו. כשתלמידים יבינו זאת כבר בתיכון, ויגיעו לאוניברסיטה או למכללה, הם ישמחו להירשם ללימודי היסטוריה, פילוסופיה, ספרות, מדעי היהדות, אמנויות וחינוך – וייהנו מכל רגע. החברה הישראלית כולה תיהנה מאזרחים הרבה יותר פתוחים, נבונים, משכילים, הומאניים ומתעבי פאשיזם. לטיפולו הדחוף של שמשון שושני, המנכ"ל החדש של משרד החינוך.

ד"ר גלעד פדבה הוא חוקר ומרצה לקולנוע, תרבות, תקשורת ומגדר באוניברסיטת תל-אביב, בית-הספר לחינוך בבית-ברל והאוניברסיטה הפתוחה

[חזרה](#)